

شماره ثبت: ۳۱۶۴

بسم الله الرحمن الرحيم

فهرست مطالب:

۲	فقه روابط اجتماعی
۲	مقدمه
۲	طبقه‌بندی عناوین فقه روابط اجتماعی
۳	نکته مهم
۳	عناوین مهم فقه روابط اجتماعی
۵	تقسیم‌بندی دیگر عناوین
۵	فقه روابط انسان با خود
۵	فقه روابط انسان با خدا
۵	نکته

فقه روابط اجتماعی

مقدمه

سوء ظن یک رفتار ذهنی است. اما قاعده‌تاً در روابط اجتماعی سوء ظن وجود دارد.

بسیاری از عناوین وجود دارند که در مورد ارتباط انسان با خداوند است، اما این عناوین تأثیرات اجتماعی نیز دارند. این امور را در این باب نمی‌آوریم. مثل اخلاص، عبادات، نماز و روزه.

فقه روابط اجتماعی مربوط به افعالی است که ذاتش در روابط اجتماعی باشد.

طبقه‌بندی عناوین فقه روابط اجتماعی

عناوینی که در فقه روابط اجتماعی مطرح است، به چند گروه کلی تقسیم می‌شود:

۱. طرف بعضی از عناوین انسان است.

۲. عناوینی که انسان مسلم یا غیرمسلم را می‌گیرد.

۳. عناوینی که انسان مؤمن و مسلم را شامل می‌شود.

در نتیجه کتاب فقه روابط اجتماعی به چند فصل تقسیم‌بندی می‌شود.

فصل اول: تکالیفی که در قبال بشر به معنای عام وجود دارد

فصل دوم: تکالیفی که انسان در قبال غیرمسلمانان دارد

فصل سوم: تکالیفی که انسان در قبال عموم مسلمین دارد

فصل چهارم: تکالیفی که انسان در قبال مؤمنین دارد

شماره ثبت: ۳۱۶۴

نکته مهم

در جاهایی که در ارتباطات یک نوع حکم وضعی نیز پیدا می‌شود، از کتاب بیرون می‌رود. مثل تعزیرات، قصاص و ... از کتاب بیرون می‌رود.

عناوین مهم فقه روابط اجتماعی

نکته دیگر این است که مجموعه رفتاری که در اینجا مطرح است و ما آن‌ها را نسبت به احکام خمس می‌سنجیم به دو گروه کلی تقسیم‌بندی می‌شوند:

۱. ایجابیات (وجوب و استحباب)

۲. حرمت و کراهت دارند.

در این دو فهرست عناوین مهم را مطرح می‌کنیم، ابتدا عناوین مهم ایجابیات را ذکر می‌کنیم.

۱. احسان: احسان از قواعد عامی است که در روابط اجتماعی مطرح است.

۲. عدل: عدالت

۳. اکرام

۴. حسن معاشرت

۵. ادای امانت

۶. موااسات

۷. حسن خلق

۸. صدق

۹. اعانه

شماره ثبت: ۳۱۶۴

۱۰. اطعام و انفاق

۱۱. اسکان

۱۲. نجات دیگران

۱۳. تفریح کرب

۱۴. تحیت (سلام کردن)

۱۵. خویشتن داری

۱۶. تواضع

۱۷. حیا

۱۸. صداقت

۱۹. حسن ظن

۲۰. حمل فعل دیگران بر صحت

۲۱. حفظ اسرار و عناوین ریزتری مثل حسن جواب، استقبال شخص و اصلاح بین الناس، عفو، خیرخواهی در مقام مشاوره و مشورت، همزنگی با دیگران، امداد و نجات.

این عناوینی است که در روابط اجتماعی بسیار مهم است. در این عناوین، روایات زیادی وارد شده است ولی متأسفانه تاکنون کار و دسته‌بندی نشده است.

فهرست دیگر نیز می‌تواند در محرمات روابط اجتماعی باشد، این عناوین در مقابل عناوین قبلی قرار می‌گیرد.

ظلم، ایذاء، اهانت، مذمت، قهر، غیبت، کذب و افتراء، حسادت، سوءظن، نمامی و تفریق بین دیگران، سوء خلق، عیب‌جویی، سب و لعن، همز و طعن، افشای سر، خیانت مکر و خدعه، پرخاشگری و ... عناوینی هستند که در این دسته حساب می‌شوند.

تقسیم‌بندی دیگر عناوین

اگر با دقت نگاه به عناوین کنیم، می‌بینیم که دو تقسیم‌بندی متفاوت در عناوین وجود دارد:

۱. عناوینی که بار عاطفی دارند: محبت، حسن ظن و ...

۲. عناوینی که جنبه‌های مادی و فیزیکی دارند: انفاق، اطعام و ...

۳. عناوینی که مشترک است: احسان و ...

۴. عناوینی که جنبه‌های فرهنگی علمی دارند: مشورت و آگاهی دادن

در فقه این بحث جا دارد. باید بر روی این عناوین کار بشود. امیدوارم همین‌طور که در مکاسب شروع کردیم، عناوین دیگر را به صورت کامل مور بحث قرار بدهیم.

فقه روابط انسان با خود

عناوین زیادی در فقه وجود دارد که به روابط انسان با خود برمی‌گردد. باید نسبت فقه رذایل با فقه روابط انسان با خود را پیدا کنیم. عناوینی در اخلاق وجود دارد که روابط انسان با خود را مشخص می‌کند. در این زمینه نیز بهتر است با استفاده از اخلاق، روان‌شناسی و ... فقه روابط انسان با خود را شکل بدهیم.

فقه روابط انسان با خدا

هویت اصلی عبادات، رابطه انسان با خداوند است. یک سلسله عناوین دیگری وجود دارد که در فقه روابط انسان با خدا جا می‌گیرد. اخلاص، خضوع و ... عناوینی فراتر از عبادت‌های خاص است. این نیز بخشی است که در فقه موجود ما خالی است.

نکته

یک سری عناوین وجود دارد که روابط خاص اجتماعی مطرح است. مثل روابط خاص در مورد خانواده، که باید به این عناوین پرداخت. باید جایگاه فقهی عناوین اخلاقی را بیاییم. در قسمت‌هایی باید باب جدیدی باز کنیم و بعضی از عناوین نیز در تکمیل باب‌ها باید به کار برود.

مؤسسه اشراق و عرفان

شماره ثبت: ۳۱۶۴